

KU BISH

BUILD ACCORDING TO

THE CRADLE-TO-CRADLE

PHILOS

NO NEW TOXIC SUBSTANCES WERE HARMED

ING THE MAKING

THIS STAND

Jan Kriekels (Jaga)

“Wij moeten komaf maken met de ontwaarding”

De productie van convectors voor eigen gebruik die twee Limburgse CV-installateurs in de jaren 1960 bij gebrek aan toeleveranciers opstartten in hun knutselatelier, groeide uit tot een in 40 landen actief familiebedrijf met 650 medewerkers en een jaaromzet van om en bij 75 miljoen euro, waarvan 85% in het buitenland wordt gerealiseerd. We hebben het over 'the radiator factory' Jaga, dat voor veel meer staat dan de baseline suggereert. Over dat meer spraken we met Jan Kriekels, directeur R&D en marketing, zoon van een van de oprichters en een begrip in creatieve ondernemerskringen.

Foto's: Marc Scheepers

Tekst: Colette Demil en Staf Bellens

Als er ergens iets te gebeuren staat rond creativiteit en innovatie, is Jan Kriekels nooit ver weg, of het nu gaat om het tv-programma 'De Bedenkers' en afgeleiden, de shortlist ter opvulling van een kabinet vol out-of-the-box denkers om de economische crisis aan te pakken, of studiedagen en colloquia allerhande. Vreemd is dat niet, want de manier waarop Kriekels de succesvolle koers uitzette die Jaga al een tijd vaart, oogst applaus op alle banken. Bovendien is hij een gedreven spreker die aan elke gedachte stevast 25 associaties koppelt en daarvoor put uit zijn opleiding antropologie, zijn *veldwerkverblijf* in Mongolië, Indonesië, Papoea Nieuw-Guinea en Zuid-Amerika, zijn interesse voor psychologie en filosofie - "Wat is de zin van kennis?" -, zijn vele reizen en zijn reële of virtuele contacten met denkers die durven. Maar de buitenwereld kent hem vooral als een flamboyante figuur die ideeën en evenementen spuit met zo'n hoog rock & roll gehalte dat het soms de inzichtelijke scherpte en het gedurfde experimentele karakter ervan aan het oog onttrekt.

Nieuwe paden banen

Jan Kriekels zette het kwijnende Jaga in de jaren 1990 op een nieuw spoor door enkele duidelijke keuzes te introduceren: zoeken naar de juiste oplossing voor specifieke doelgroepen, de wensen van de consument – voortaan: prosument - in het ontwerp betrekken, internationale expansie nastreven, niet kijken naar de concurrentie maar een eigen koers varen. De behoefte van de klant aan persoonlijke expressie werd vertaald in een vernieuwende vormgeving. "Ik ben van start gegaan met een soort *darwinistische designfilosofie*, zonder veel rekening te houden met de financiële kant: als iets goed is, overleeft het wel. Achteraf heb ik een opleiding management aan de Vlerick Leuven Gent Management School gevolgd en ben ik alles meer bedrijfsmatig gaan bekijken, want je moet je bedrijf ook duurzaam maken. Vandaag beschikken we over een sterke interactieve designconfigurator waarmee je pakweg 1 miljoen combinaties van vormen,

1. Jan Kriekels analyseert hoe we onze aardbol om zeep helpen door onze verslaving aan energie, en tracht alternatieven te formuleren. Bijvoorbeeld door gerecycleerde PET-flessen te gebruiken voor de productie van de 'Play' radiator en door zijn beurzenstands met afvalmaterialen op te bouwen.

2. Voor de fabriek in Diepenbeek staat een houten creativiteitstotem die werd vervaardigd door Jaga-partners uit 40 verschillende landen en die alle belangrijke waarden en activiteiten van het bedrijf bevat, vertaald in symbolen. De productie van de Jaga collectie gebeurt overwegend in België en in Tsjechië.

3. In 2006 bouwde een groep van zo'n 100 mensen op initiatief van Jan Kriekels en Arne Quinze naar aanleiding van het Burning Man festival in de Nevada woestijn met houten afvaltjes de immense 'Uchronia' structuur. Daarin werd een gigantische fuif georganiseerd, waarna het bouwsel in de fik werd gestoken.

4. Jaga is aanwezig in residentiële projecten, hotels, kantoren, luchthavens, opleidingsinstituten, winkels, cultuurgebouwen, voetbalstadions, de zorgsector, restaurants, ... In het bedrijfsdorp van telecomgigant Telefónica in Madrid werden 8 000 'Mini Canals' geïnstalleerd.

5. De 'Geo' radiator heeft een mantel in gladde natuursteen, verkrijgbaar in acht kleuren en met een of meerdere handdoekhouders. Hij bestaat in een horizontale en een verticale uitvoering.

6. In de fabriek in Diepenbeek beschikt Jaga over een Experience Lab dat een presentatieruimte en een dubbel testcentrum voor het vergelijken van klimaatsystemen herbergt. Daarnaast heeft Jaga een showroom waar particulieren drie dagen per week welkom zijn om de collectie te bekijken en een berekening te laten maken van hun installatie op basis van hun plan.

kleuren, materialen en technologieën kunt creëren. Om dat voor de buitenwereld bevattelijk te maken, hebben we onze producten gegroepeerd in drie families."

Die drie zijn de energiezuinige *energy savers*, de door hun apart design gekenmerkte *eye catchers* en de toekomstgerichte *top performers*.

Overleven vergt waarden

Productontwikkeling vormt bij Jaga geen activiteit an sich, maar past in een breder verhaal. Jan Kriekels: "Onze bedrijfsfilosofie is gebaseerd op vijf essentiële waarden die volgens ons noodzakelijk zijn om te overleven, als bedrijf maar ook als cultuur, als samenleving. Want de problematiek waarmee onze wereld vandaag moet afrekenen, is het gevolg van een enorme ontwaarding."

In catchy website- en brochure termen werden deze waarden samengevat als *respect nature*, *awake the artist*, *dream a future*, *create emotion* en *building bridges*. Jan Kriekels: "De meest zichtbare ontwaarding zien we in onze verhouding met de natuur. We hebben onze ziel verkocht aan de duivel in ruil voor een ongelimiteerd verbruik van grondstoffen, water en energie. Maar nu naakt het moment van terugbetaling, want de grondstoffen raken uitgeput, het drinkbaar water wordt schaars, de aarde wordt een broeikas en de soorten sterven in een snel tempo uit. Met het bedrijf gaan we na wat we daar kunnen aan doen. Vandaar onze *energy savers*, producten waarvoor minder grondstoffen nodig zijn en die zo duurzaam mogelijk zijn omdat ze minder energie verbruiken, minder CO2 uitstoten tijdens hun levenscyclus en passen binnen de *cradle to cradle* filosofie."

4

5

6

7/8

Producten met inhoud

Technisch resulteerden bovenstaande bedenkingen in de Low-H2O, een warmtewisselaar die is vervaardigd uit een beperkte hoeveelheid aluminium en koper, die met 10 keer minder water functioneert dan een doorsnee paneelradiator, die heel snel opwarmt en die op een lage temperatuur werkt en dus geschikt is voor hoogrendements- en condensatieketels, maar op termijn ook voor warmtepompen, zonneboilers en andere door hernieuwbare energie aangedreven systemen. Geen loze praatjes, want JAGA liet de technologie testen door het Britse BRE (Building Research Establishment). De resultaten zijn terug te vinden op de website van het bedrijf.

Wat het materiaalgebruik betreft, springt de onlangs voorgestelde 'Play' radiator in een nieuw composietmateriaal dat in de natuur afbreekbaar of herbruikbaar is, in het oog. Eerder al pakte JAGA uit met een radiator met een mantel in houtfineer, de 'Knockonwood'.

Vorbereiden op de toekomst

"Met onze tweede waarde, awake the artist, willen we de menselijke creativiteit die gedood is door het design, opnieuw tot leven wekken. Binnen het bedrijf doen we dat door veel kleine werkplaatsen te creëren waar mensen hun creativiteit aan bod kunnen laten komen. Vanuit hetzelfde streven nemen we deel aan design exhibitions. In het bedrijf hebben we een ruimte voorbehouden voor experimenten met materialen en vormen, waar medewerkers en bezoekers hun bemerkings kwijt kunnen. Maar essentieel is dat die creativiteit ook een doel heeft, namelijk meer duurzaamheid." Producten die dit illustreren zijn onder meer de in samenwerking met de Nederlander Joris Laarmans ontworpen 'Heatwave', een modulaire barokke radiator in beton, of de 'Iguana', de vormelijke transformatie van de zon tot een warmtelichaam.

Met de derde waarde, *dream a future*, belanden we bij producten die inspelen op toekomstige trends. Waarmee zullen we morgen worden geconfronteerd en welke inventieve oplossingen kunnen we daarvoor bedenken zonder rekening te moeten houden met praktische besomeringen?

Een van de voorlopig nog virtuele denkpijpen is te bekijken in Living Tomorrow Brussels en kreeg de naam 'Moby' mee, wat staat voor modular oxygen bubble. Het is een cocon die zelf energie produceert, de binnenlucht zuivert en via allerlei digitale technologie in verbinding staat met de buitenwereld. Jan Kriekels: *"Waarom zou je hiervan niet een mobiele versie maken, de auto van de toekomst? En waarom zou je die niet zo concipiëren dat mensen hem zelf kunnen bouwen met hernieuwbare materialen die ze in hun eigen omgeving vinden?"*

Zuurstofkuur

Uit deze oefening in futuristisch denken sproot de 'Oxygen' voort, een radiator die niet alleen verwarmt maar ook verse lucht aanvoert en filtert. Het apparaat is naar keuze handmatig te bedienen of wordt gestuurd, en kan optioneel worden uitgerust met een

9

10/1

7. In *Living Tomorrow Brussels* toont Jaga de 'Moby', een virtueel concept voor de toekomst. De cocoon moet zelf warmte produceren en lucht en water zuiveren, en staat digitaal in verbinding met de buitenwereld.

8. Met de 'Briza' doet Jaga aan HybridHeating: verwarmen en koelen. U kunt het slanke klimaattoestel probleemloos aansluiten op een condensatieketel, een warmtepomp of een zonne-energiesysteem. Sinds kort is het ook verkrijgbaar met een mantel in Corian.

9. In samenwerking met Joris Laarman werd een modulaire radiator in beton ontwikkeld die als een sculptuur tegen de wand werd bevestigd in *Living Tomorrow Brussels*.

10. De 'Mini Canal', de 'Canal Plus' en de 'Canal Compact' zijn verkrijgbaar als voorgemonteerde convectieputten waarmee u ruimtes met grote glaswanden of glazen schuifdeuren vlot kunt verwarmen. De roosters bestaan in verschillende materialen en uitvoeringen, in vaste of oprolbare versie.

11-12. De 'KnockOnWood' heeft een mantel in houtfineer, verkrijgbaar in diverse houtsoorten en afwerkingen, en bestaat in diverse lengtes en in een vrijstaande versie. Hij kan worden uitgerust met de Low-H₂O technologie en met DBE (Dynamic Boost Effect), een klein toestel dat bij het opwarmen lucht doorheen de radiator blaast waardoor een ruimte veel sneller opwarmt. Dankzij de aanwezigheid van een microchip kan deze technologie reageren op aanwezigheid, zodat alleen warmte wordt gegenereerd waar nodig.

CO₂ meter. Ideaal voor scholen, aldus Jan Kriekels. "Uit studies blijkt dat de slechte binnenlucht in scholen leidt tot flink wat ziekteverzuim en tot slechtere prestaties. Momenteel hebben wij toepassingen lopen in Nederland en Denemarken, waar de binnenluchtkwaliteit van scholen een hot topic is, maar ook in het Belgische Bree. Bedoeling is dat de resultaten in de toekomst on-line te consulteren zijn voor ouders, de overheid, andere scholen. De 'Oxygen' kan wereldwijd uitgroeien tot een toproduct en biedt bijkomende toepassingsmogelijkheden voor bijvoorbeeld ziekenhuizen en andere verzorgingsinstellingen."

Nadenken is voor Jaga een tweede natuur. Zo bekijken Jan Kriekels en zijn R&D team van ruim 30 bedenkers de mogelijkheden van warmtewisselaars die rechtstreeks op fotovoltaïsche panelen kunnen werken, van een centraal watersysteem dat in een gesloten kring het water voortdurend hergebruikt, van woningen die niet alleen energie, water en grondstoffen verbruiken maar er ook produceren.

Pessimist of optimist?

De resterende waarden spelen in op emotie en ervaring en op de sociale en spirituele dimensie van ons leven. Emotie is volgens Kriekels het bindmiddel om een mens te linken aan een product, maar ook om een collectieve band te bekomen. Zijn uitstap naar de Mojave woestijn in Nevada voor het 'Burning Man' festival was daarvan een memoraabel voorbeeld, naast product experience days, de bouw van een motorfiets, deelname aan races, ... Want naast economie, ecologie en creativiteit mag er in de mix gerust ook een fikse dosis fun zitten.

De sociale en spirituele dimensie werd binnen het bedrijf recent aangeboord om in de huidige crisisperiode ontslagen te vermijden door iedereen minder te laten werken. In een bredere context ontstond hieruit een virtuele denktank waaraan mensen uit heel de wereld kunnen meewerken. Want Jan Kriekels is een overtuigd voorstander van open innovatie, hoewel hij ootmoedig bekend dat dit verhaal nog op heel wat weerstand stuit. "Wat belangrijk is voor mensen, moet collectief zijn en gedeeld worden. Willen we de teeloorgang van deze prachtige planeet stoppen, dan moeten we alle goede ideeën samenbrengen en delen. Op ons eentje kunnen we de opwarming niet de baas, en veel tijd hebben we niet meer. Daarom moeten we een value street van bedrijven ontwikkelen die samenspelen, als een muziekband, en die geen schrik hebben om droomprojecten te ontwikkelen om die dan te bespreken met ingenieurs. Zo dromen we er momenteel van om de Olympische vlam groen te maken en om massaal woningen met een compleet nieuw energieconcept te bouwen in Nederland."

Is hij pessimistisch over de toekomst? "Ik ben een pessimist als het gaat om de traagheid waarmee het huidige systeem in elkaar stort. We blijven de aarde uitputten, onze footprint blijft veel te groot, de marketing blijft gefocust op prijs in plaats van op duurzaamheid. Maar ik ben een optimist als ik kijk naar de creativiteit van de mens, naar het groeiende bewustzijn bij organisaties als de Verenigde Naties en naar het verhaal dat we hier zelf bij Jaga schrijven." ■

3/14/15

16

13. 'Play' is verkrijgbaar in wit, zwart, de pastel vierkleurencombinatie 'Play4Girls' (foto) en de wat stoerdere vierkleurencombinatie 'Play4Boys'. De verwarmingslichamen kunnen worden uitgerust met alle energiebesparende technologieën van Jaga.

14. Nieuw voor de vloerinbouw toepassingen is het 'Pebbles' rooster, vervaardigd in gietaluminium dat oogt als gietijzer. De onregelmatige uitsnijdingen creëren de indruk van rolkeien. Het geluid wordt gedempt met rubberen doppen. 'Pebbles' is verkrijgbaar in de kleuren aluminium en zandstraalgrijs.

15. De 'Oxygen' produceert niet alleen warmte maar ververst ook de binnenlucht en waakt indien gewenst over het CO₂-gehalte van de lucht. Hij wordt gestuurd met een bedieningsunit die is voorgeprogrammeerd maar ook handmatig kan worden aangepast. De master heeft een lcd scherm, een draairing en druktoetsen en kan in een communicatienetwerk worden opgenomen via het bestaande elektriciteitscircuit.

16. Jan Kriekels wil maar wat graag met de grove borstel door de marketing gaan om de klemtoon die vandaag vooral op prijs ligt, te verschuiven naar duurzaamheid.